



gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrt leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 15. junija 1864. ~

Gospodarske stvari.

Kmetijsvo bolje kot obrtnijstvo.

Kmetijstvo daje človeku živež (hrano), in če umno gospodarji, si zagotovi srečen stan. Kmetovavec ni tako odvisen od sto okoliščin kakor rokodellec; če se po kakoršnih koli vzrokih zapre kupčija, ne more spečati svojih izdelkov. Res je, da tudi kmetovavec ne spravi svojih pridelkov lahko vsaki čas v denar, al vendar mu večidel ni take sile, da bi se moral znebiti svojega pridelka; on ima saj živež, ki ga rokodellec nima, če svojega blaga ne more prodati. Da bi se kupčija z žitom, vinom ali drugim pridelkom katerikrat popolnoma ustavila, ni mogoče; z rokodelskimi izdelki pa se včasih ob vojskah itd. popolnoma ustavi. Kmetovanje dela človeka zdravega in močnega, pri mnogih rokodelstvih pa hira človek. Skušnja uči, da najimenitniši možje na svoje stareje dni se radi obrnejo h kmetijstvu. Cesar Jožef II. sam je poslal kmetijstvo, da je na Marskem enkrat oral; cesarji kitajski delajo tako vsako leto. Čeravno mestjani mislijo, da kmet je manj kakor so oni, bode vendar ta vraža čedalje bolj zginila iz sveta, ko bojo naši kmetje čedalje bolj kazali, da so podučeni in omikani gospodarji.

Gospodarske skušnje.

* Kako ravnati, da večja trava izraste? Ako se zemlja, kamor je gospodar travnega semena vsejal, pokrije s slamo, majhinimi vejami ali kacim grmovjem, res čudil se bo, tako velika trava mu bo izrastla. Prvosednik društva „Cornwalls-Experimental“ na Angleškem je na poldrugem oralu, ki je bil na tanko s slamo pokrit, okoli 50 centov mrve več nakosil, kakor na ravno tolikem prostoru, ki pa ni bil s slamo pokrit. Večkrat je ponavljal take skušnje, in vselej so se mu dobro obnesle. Ali bi ne bilo prav, da tudi pri nas bi gospodarji tako ravnali, ker truda ni veliko in to, s čemur se travnik pokrije, se pograbi zopet s travnika in porabi kakor koli. „Fortschritt.“

* Šota za gnoj. Knez Fürstenberg-ova grajščina Volešna na Českem ima, bi djal, od kraja do konca menj ali več le peščeno zemljo. Tù je pa tudi veliko šotišče (Torflager), kjer se šota pozimi reže, potem posušiti dá in potem na polje izpelje. Od tega časa, kar se polje s šoto gnoji, je veliko veliko bolj rodovitno. Tudi mi se tega prav lahko sami prepričamo, če na dobre peščene njive ali pa travnike drobne šote navozimo in jo po njivi ali travniku raztrosimo, kmali bomo vidili, kako si rastline kviško pomagajo brez prilivanja. Rastlinstvo v peščeni zemlji brez dodane šote veliko prej vsahne, ako ni dežja, kakor v zemlji enaki,

ktera se je pa pognojila s šoto, zlasti, če se ji je delo veliko šote. Profesor Stöckhart se je prepričal, da se pusta šota že po samem zraku in vlagi tako premeni, da je za rast čedalje boljša; in sicer tako, da je rodovitnost v drugem letu štirikrat in tudi šestkrat večja od prvega leta. Rodovitnost kisle šote je pa po tem še večja in močnejša, ako se s šotnim pepélom, laporjem, žganim apnom ali pepélom zmeša. Gospodarji, ki imate šoto ali si je lahko kupite, vedite, da je šota za gnoj velike cene, ako 1. ž njo v hlevih živini nastiljate, 2. gnojišča pokrivete, in 3. mešani gnoj ali komposte napravljate, za ktere so šotni odpadki kaj pripravi.

„Woch. d. Land. Forst. u. Hausw.“

* Rodovitnost koščene moke ostane veliko let. O tem se bere v nekem angleškem listu naslednji prigodek: Nekemu angleškemu plemenitniku, kateri ima v Norfolku veliko kmetijo, je med pšenično setvijo obilo koščene moke ostajalo; zato ukaže svojemu oskrbniku, naj zanaprej veliko več koščene moke vzame za polje. Ko plemenitnik drugi dan na polje dospè, vidi, da je oskrbnik njegov na pol več koščene moke po njivi raztrosil, in da je bo zdaj brž ko ne poprej premalo kakor preveč imel; zato mu zopet naroči, naj je po ravno tej meri jemlje kakor od začetka. Oskrbnik je ravno tako storil; setev je bila dovršena. Pšenica na dvakrat bolje pognojena njivi se je prav dobro obnesla, ravno tako tudi po nji vsejana repa. Zdaj pa čujte, kaj se na to zgodi! Čez 11 let potem jaha plemenitnik z nekim prijateljem na omenjeno polje, ki je bilo zopet, in sicer v tretje s pšenico obsejano. Ko na polje prideta, reče žlahtnik svojemu prijatelju, da naj mu pové, ako kaj posebnega na pšenici zapazi. Ko jahata le malo časa po razorih, se prijatelj njegov ustavi ter pravi: „Kako ste tukaj ravnali? Ta pšenica je veliko večja in bolj zastavna od une na oni njivi. Kako je to?“ Posestnik mu pové gori omenjeno prigodbo, ktera priča, da koščena moka za gnoj ni samo za eno leto koristna, ampak za delj časa, da tedaj še čez leta več zaleže kakor vsak drug gnoj.

* Krta v drevesnicah preženeš z mrtvim ribami. V mojih mladih drevesnicah, kjer imam okoli 40.000 samih hrušk, mi je krt zlo razsajal; nastavljal sem mu, lovil, pa ni nič pomagalo; ker je v drevesnicah prelahla zemlja, ga ni bilo mogoče v past spraviti. Ker sem slišal, da se krt mrtve ribe boji, sem kupil nekoliko arenkov; na kolesca jih zrežem, pa po luknjah potaknem. Kar izbežal je sovražnik, da ga zdaj ni nobenega sledú več od njega. Kakor daleč mu riba po luknjah smrdi, ga ni več blizo. — Tudi miši so moji drevesnici močno škodovali. Namazal sem jim na frišni kruh podganinega strupa (kakošnega?) in ga jim po vseh luknjah nateknil; drugi dan pridem gledat in